

ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΩΝ ΚΟΥΤΣΙΔΗΣ

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

«ΛΥΧΝΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ»

ΠΡΕΒΕΖΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ
- ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
- ΚΥΡΙΕ ΕΛΕΗΣΟΝ
- Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ
- Η ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ
- ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
- Ο ΤΡΙΣΑΓΙΟΣ ΥΜΝΟΣ
- Ο ΧΕΡΟΥΒΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ
- Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΣΟΔΟΣ
- ΑΓΑΠΗΣΩΜΕΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ
- ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
- ΤΑ ΣΑ ΕΚ ΤΩΝ ΣΩΝ
- ΤΑ ΑΓΙΑ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ
- ΕΙΔΟΜΕΝ ΤΟ ΦΩΣ
- ΕΥΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΔΟΞΑ
- ΦΡΟΝΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑ ΕΝΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗ

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ

«Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».

Μέ αὐτὴν τὴν σύντομη καὶ ἀπλῆ ἐκφώνηση ἀρχίζει, κάθε φορά, ἡ Θεία Λειτουργία. Εἶναι φυσικό, νὰ εὐλογοῦμε τὸ Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος: τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Γιατί ἡ ἅγια Τριάδα εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Καὶ ἄρα ἡ πηγή τῆς ζωῆς γιὰ ὅλους ἐμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους καὶ γιὰ ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Ὅμως, γιατί εὐλογοῦμε, εἰδικὰ τὴν βασιλεία τῆς ἁγίας Τριάδος;

* * *

Βασιλεία σημαίνει ἐξουσία. Εὐλογώντας τὴν βασιλεία τῆς ἁγίας Τριάδος ἐκφράζομε τὸν πόθο μας καὶ τὴν ἐπιθυμία μας νὰ βασιλεύσει ὁ Θεὸς σέ μᾶς, στίς καρδιές μας. Νὰ γεμίσουν οἱ καρδιές μας ἀπὸ τὴν παρουσία Του.

Καὶ τὸ βλέπομε ὀλοκάθαρα στὴν προσευχὴ πού μᾶς δίδαξε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, στὸ «Πάτερ ἡμῶν». Ἐκεῖ λέμε: Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου. Ποῦ; Στίς καρδιές μας. Ἔτσι καὶ ἀλλοιῶς, ὁ Θεὸς βασιλεύει αὐτεξουσίως παντοῦ· σέ ὁλόκληρο τὸ σύμπαν. Ἀλλὰ στὴν καρδιά μας βασιλεύει μόνο, ἅμα τὸ ζητήσωμε. Καὶ ἐφ' ὅσον ἐμεῖς φροντίσωμε νὰ γίνει ἡ καρδιά μας χῶρος ἄξιος νὰ δεχθῆ ἕναν τέτοιο βασιλιά. Τέτοιος χῶρος γίνεται ἡ καρδιά, μόνον ὅταν καθαρίσωμε τὸν ἑαυτό μας ἀπὸ κάθε μολυσμὸ (δηλ. ἁμαρτία) σαρκὸς καὶ πνεύματος.

Ὅταν αὐτὸ δέν τὸ κάνουμε, ἀρνιόμαστε τὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Δέν τὸν θέλουμε βασιλιά τῆς ζωῆς μας. Θέλουμε νὰ ἔχουμε βασιλιά μας (ἢ καλύτερα ἀφεντικό μας) τὸν σατανᾶ, ὁποῖος χαίρεται γιὰ τίς ἁμαρτίες μας.

* * *

Ὅταν ὁ Πιλάτος ἐρώτησε τοὺς Ἑβραίους:

-Μά, μοῦ ζητᾶτε νὰ σταυρώσω τὸν βασιλιά σας;

Ἀπάντησαν οἱ Ἑβραῖοι:

-Δέν ἔχουμε κανένα ἄλλον βασιλιά, παρά μόνο τὸν Καίσαρα (= τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης) (Ἰωάν. 19,15).

Εἶχαν μισήσει τόν Χριστό σέ τέτοιο βαθμό, ὥστε προτιμοῦσαν τόν ἀλλόθρησκο-εἰδωλόλατρη Ρωμαῖο αὐτοκράτορα ἀπό τόν Χριστό! Μά γιατί; Γιατί ὁ Χριστός ἦταν ἔλεγχος γιά τά ἀμαρτωλά τους ἔργα καί τίς ἀμαρτωλές τους τοποθετήσεις. Μέ ἀνάλογο τρόπο, πολλές φορές, συμβαίνει καί σέ μᾶς τό ἐξῆς κωμικοτραγικό. Νά λέμε στόν ὕμνο τῆς Μεγάλης Δοξολογίας πού προηγεῖται τῆς θείας Λειτουργίας:

-«Ὑμνοῦμεν Σε, εὐλογοῦμεν Σε, προσκυνοῦμεν Σε...», καί νά ἐννοοῦμε:

-Ὑμνοῦμεν Σε, εὐλογοῦμεν Σε, οὐ προσκυνοῦμεν Σε...

Μέ τά λόγια μας Σέ ὕμνοῦμε καί Σέ εὐλογοῦμε, Κύριε. Μέ τά ἔργα μας, ὅμως, δέν Σέ προσκυνοῦμε!

* * *

Πότε προσκυνοῦμε τόν Κύριο;

Ὅταν ὁμολογοῦμε τήν ἀμαρτία μας. Ὅταν λέμε: «ἤμαρτον, συγχώρεσέ με, Κύριε».

Τότε καί Ἐκεῖνος μᾶς ἐλευθερώνει ἀπό τά δεσμά τῆς ἀμαρτίας καί τοῦ διαβόλου.

Τότε μᾶς ἀγκαλιάζει μέ στοργή, ὡς γνήσιος πατέρας.

Τότε καί ἐμεῖς Τόν ἐγκαθιστοῦμε Κύριο καί Βασιλέα τῆς ζωῆς μας.

Καί εὐλογοῦμε τήν βασιλεία Του· νῦν καί ἀεί καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ

Ένα παιδάκι έρωτᾶ τόν πατέρα του:

-Μπαμπᾶ, πῶς ἀρχίζουν οἱ πόλεμοι;

-Νά, λέει ὁ πατέρας του, γιά παράδειγμα, ὁ Α' Παγκόσμιος Πόλεμος ἀρχισε ἐπειδή ἡ Γερμανία ἔκανε εἰσβολή στό Βέλγιο.

Ἡ μητέρα πού ἀκουγε, εἶπε:

-Γιατί δέν λές τήν ἀλήθεια στό παιδί; Ἡ ἀρχή ἔγινε λόγω τῆς δολοφονίας τοῦ ἀυστριακοῦ πρίγκηπα στήν Σερβία.

Καί ὁ πατέρας:

-Τώρα, ἐγώ θά ἀπαντῶ ἡ ἐσύ;

Ἡ μητέρα, χωρίς νά πεῖ τίποτε, βγήκε ἀπό τό δωμάτιο. Βγαίνοντας, ὅμως, βρόντησε τήν πόρτα μέ τόση δύναμη, πού «σειόθηκε» τό σπίτι!

Τό παιδάκι, περίλυπο γυρίζει καί λέει στόν πατέρα του:

-Ἐντάξει. Τώρα κατάλαβα πῶς ἀρχίζουν οἱ πόλεμοι (!).

* * *

Ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου μας (πνευματικά καί ὑλικά) ἐξαρτᾶται ἀπό τήν προσωπική-ἐσωτερική μας εἰρήνη. Καί νά γιατί: Ἐλλειψη τέτοιας εἰρήνης σημαίνει ὅτι ἔχουμε «πόλεμο» μέ τόν ἀληθινό Θεό. Ἄρα, πόλεμο καί μέ τούς ἀνθρώπους, γιατί τούς βλέπομε σάν ἐχθρούς ἢ ἀνταγωνιστές μας, προσωπικούς ἢ καί ἐθνικούς· καί ὄχι παιδιά τοῦ ἴδιου Πατέρα, καί ἄρα ἀδελφούς μας.

Γι' αὐτό, τό πρῶτο πρᾶγμα πού ζητοῦμε στήν θεία Λειτουργία εἶναι ὁ τρόπος τῆς προσευχῆς μας:

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Μέ εἰρήνη ἄς παρακαλέσουμε τόν Κύριο.

Χωρίς τήν εἰρήνη τῆς ψυχῆς δέν μπορούμε νά λειτουργηθοῦμε! Πῶς χάνεται ἡ εἰρήνη τῆς ψυχῆς καί ἔρχεται ἡ ταραχή; Ἀπό τούς λογισμούς-σκέψεις καί τά ἔργα τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλά ἡ ἁμαρτία γενικῶς καί τά προσωπικά μας πάθη (=οἱ ἁμαρτωλές συνήθειες μας) ἀντιμετωπίζονται καί ἐξαλείφονται μόνο μέ τήν μετάνοια καί τήν ἐξομολόγηση.

Ὅταν ἔτσι ἀγωνιζόμαστε, τότε πραγματικά θά προσευχόμαστε «ἐν εἰρήνῃ».

Καταλαβαίνουμε τώρα γιατί τό ἐπόμενο αἴτημά μας εἶναι:

Ὑπέρ τῆς ἄνωθεν εἰρήνης καί τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄς παρακαλέσουμε τόν Κύριο γιά τήν εἰρήνη τοῦ Θεοῦ (=ἄνωθεν εἰρήνη) καί γιά τήν σωτηρία τῶν ψυχῶν μας.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός μάς δίδαξε νά ζητοῦμε, «τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί τήν δικαιοσύνη του» (Ματθ. 6,33). Καί πραγματικά, ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν σημαίνει τήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἄνωθεν εἰρήνη σημαίνει τήν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ (ἀγ. Νικολάου Καβάσιλα, Ἑρμηνεία τῆς θείας Λειτουργίας, κεφ. ΙΒ', P.G. 150, 393C). Ὅπως ἡ λέξη «δικαιοσύνη» (στό Εὐαγγέλιο) σημαίνει ὅλες τίς ἀρετές, ἔτσι καί ἡ «ἄνωθεν εἰρήνη» σημαίνει τήν ὀλοκληρωτική εἰρήνη πού ἔφερε ὁ Χριστός, συμφιλιώνοντας τόν ἄνθρωπο μέ τόν Θεό. Μέ τόν Σταυρό Του ὁ Κύριος διέλυσε τήν ἔχθρα πού εἶχαμε πρός τόν Θεό ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν μας. Γι' αὐτήν τήν εἰρήνη, λέει ὁ Κύριος στούς ἀποστόλους: «Σᾶς ἀφήνω εἰρήνη. Σᾶς δίνω τήν δική Μου εἰρήνη» (Ἰωάν. 14,27).

Συνεπῶς, «ὅταν ξυπνήσουμε ἀπό τήν μέθη τῶν παθῶν καί ἐπαναστατήσουμε κατά τῆς πονηρίας καί τῆς τυραννικῆς βασιλείας τοῦ διαβόλου καί ἀποτινάξουμε ἀπό ἐπάνω μας τόν πικρότατο ζυγό του..., τότε θά δεχθοῦμε μέσα μας τήν εἰρηνική παρουσία τοῦ εἰρηνικοῦ καί πράου βασιλέως Χριστοῦ πού γίνεται ἀοράτως» (ἀγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, ἐπιστολή 43, P. G. 91, 640AB).

ΚΥΡΙΕ ΕΛΕΗΣΟΝ

Ἡ δασκάλα ἔγραψε στόν μαυροπίνακα τῆς Γ' τάξης τά ὀνόματα τῶν παιδιῶν πού εἶχαν κάνει ἀταξίες στήν διάρκεια τῆς ἡμέρας. Κοιτάζοντας πότε τόν πίνακα, πότε τά παιδιά, σκέφθηκε· «Εὐκαιρία νά τούς ἐξηγήσω, τί σημαίνει ἡ λέξη ἔλεος».

Τούς εἶπε λοιπόν·

-Ὁ καθένας σας ξέρει γιατί γράφτηκε τό ὄνομά του ἐκεῖ. Ἄλλά (συνέχισε παίρνοντας τόν σπόγγο) θά σᾶς δείξω ἔλεος. Ξέρετε τί σημαίνει αὐτό;

Κανείς δέν ἤξερε.

Καί τότε μέσα σέ ἀπόλυτη σιγή καί μέ ἤρεμες κινήσεις ἡ δασκάλα ἔσβησε ὅλα τά ὀνόματα. Ἐνας ἀναστεναγμός ἀνακούφισης ἀπλώθηκε στήν αἴθουσα.

-Αὐτό εἶναι τό ἔλεος, συμπλήρωσε. Ἐσεῖς παραβήκατε τούς κανόνες τῆς τάξης μας καί σᾶς ἄξιζε τιμωρία. Ἐγώ ὅμως, σᾶς συγχωρῶ καί σᾶς ἀπαλάσσω ἀπό κάθε κατηγορία καί τιμωρία.

***

Ὡραῖο μάθημα, ἀλήθεια! Γιά μικρούς καί μεγάλους.

Πρέπει ὅμως νά σκεφθοῦμε· Ὁ Θεός μᾶς δείχνει ἀσύγκριτα μεγαλύτερο ἔλεος ὅταν μᾶς συγχωρεῖ. Οἱ ἁμαρτίες μας μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπό τό Θεό καί μᾶς βυθίζουν στήν θλίψη τῆς ἄθειας ζωῆς. Μᾶς καθιστοῦν ἀξίους κάθε τιμωρίας.

Ἄλλά, νά ὁ Θεός προσφέρεται νά τίς «σβύσει». Ἄρκεῖ νά μετανοήσουμε εἰλικρινά γι' αὐτές.

Ὡστε ἔλεος σημαίνει πρῶτα καί κύρια ἄφεση ἁμαρτιῶν. Αὐτό εἶναι τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Αὐτοῦ τοῦ ἐλέους εἶναι πηγή ὁ Θεός. Γι' αὐτό ὁ Θεός ὀνομάζεται ἐλεήμων.

Ὅταν ὁ Μωϋσῆς ζητᾶ νά μάθῃ τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ παίρνει τήν ἀπάντηση: «Κύριος ὁ Θεός εἶναι οἰκτίρμων καί ἐλεήμων, μακρόθυμος καί πολυέλεος καί ἀληθινός» (Ἐξ. 34,6).

Γι' αὐτό τόσο συχνά στήν Ἐκκλησία, ἰδίως κατά τήν διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας, προσευχόμαστε μέ δύο λέξεις: Κύριε, ἐλέησον. Ἡ πιό ἀπλή, μά καί πιό δυνατή προσευχή ὄχι

μόνο για αγράμματους αλλά και για μορφωμένους είναι ή «εὐχή τοῦ Ἰησοῦ»: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν. Σέ ὅλες τίς ὥρες. Σέ ὅλες τίς περιστάσεις.

Ποιός ζήτησε μέ ταπείνωση τό ἔλεος τοῦ Κυρίου καί δέν τό ἔλαβε;

Ἡ Χαναναία τοῦ Εὐαγγελίου φωνάζει δυνατά καί ἐπίμονα ζητώντας τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ γιά τήν δαιμονισμένη κόρη της. Ὁ Χριστός τήν ἀκούει καί θεραπεύει τήν θυγατέρα της.

Ὁ τελώνης τῆς παραβολῆς, φορτωμένος βαρεῖές ἁμαρτίες, προσεύχεται μέ ταπείνωση καί συντριβή κτυπώντας τό στήθος του· «Ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῶ». Καί ὁ Θεός τόν συγχωρεῖ.

Γιά νά ἐλεηθοῦμε, ὅμως ἀπό τόν Θεό, χρειάζεται μιά ἀπαραίτητη προϋπόθεση· Νά ἐλεοῦμε καί ἐμεῖς τούς συνανθρώπους μας. Ὅλους. Καί φίλους καί ἐχθρούς. Γι' αὐτό λέει ὁ Χριστός: «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοί ἐλεηθήσονται».

Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ

Στήν Α΄ Οικουμενική Σύνοδο (325 μ.Χ.) συμμετείχε καί ὁ γνωστός μας θαυματουργός ἅγιος Σπυρίδων. Ἐκεῖ, ὁ κατά κόσμον ἀγράμματος ἅγιος συζήτησε μέ ἕναν θεολόγο-φιλόσοφο γιά τήν Ἁγία Τριάδα.

Εἶπε, λοιπόν, ὁ ἅγιος:

-Ἡ ἁγία Τριάδα εἶναι ἕνας Θεός. Δέν εἶναι τρεῖς διαφορετικοί Θεοί. Οὔτε ἕνας μέ τρία πρόσωπα. Ὁ Πατέρας εἶναι ἀγέννητος. Ὁ Υἱός (ὁ Χριστός δηλ. πού ἔγινε ἄνθρωπος ἀπό τήν Παρθένο Μαρία) γεννᾶται ἀπό τόν Πατέρα. Καί τό Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀπό τόν Πατέρα. Αὐτά μᾶς τά ἀποκάλυψε ὁ Χριστός στό Εὐαγγέλιο. Ἄς μὴν ἔχουμε τήν ἀπαίτηση νά καταλάβουμε τό κορυφαῖο αὐτό μυστήριο τοῦ Θεοῦ, μέ τίς πεπερασμένες δυνάμεις πού διαθέτει τό φτωχό μυαλουδάκι μας.

Καί ἐπειδή μερικοί δέν μπορούσαν οὔτε νά «ἐξηγήσουν» οὔτε νά καταλάβουν, πῶς ὁ Θεός εἶναι ἕνας, καί ταυτόχρονα εἶναι Τρία Πρόσωπα, ὁ ἅγιος ἔκανε ἕνα θαῦμα.

Πῆρε ἕνα κεραμίδι καί εἶπε:

-Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός· καί ἀμέσως ἡ φλόγα, πού χρησιμοποιήθηκε γιά νά ψηθῇ τό κεραμίδι, ἀνέβηκε πρὸς τά πάνω.

Μετά λέγει:

-Καί τοῦ Υἱοῦ· καί τότε τό νερό, πού χρησιμοποιήθηκε γιά τό πλάσιμο τοῦ κεραμιδιοῦ, ἔτρεξε πρὸς τά κάτω.

-Καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καί τό χῶμα ἀπό τό ὅποιο εἶχε πλασθῇ τό κεραμίδι, ἔμεινε στό χέρι τοῦ ἁγίου.

-Νά, λοιπόν, τούς λέγει ὁ ἅγιος, τό κεραμίδι εἶναι ἕνα. Ἀλλά ἀποτελεῖται ἀπό τρία πράγματα-συστατικά. Ἀπό αὐτό τό παράδειγμα νά πάρετε μιά ἀμυδρή εἰκόνα γιά τήν ἁγία Τριάδα. Πιστεύετε ἀκράδαντα σ' Αὐτήν καί θά σωθῆτε. Πιστεύομε ὄχι σέ κάποιον Θεό, ἀλλά στήν Ἁγία Τριάδα ὅπως μᾶς Τήν φανέρωσε ὁ Χριστός.

Ἐρευνοῦμε καί ἐξετάζουμε τά πράγματα στήν πίστη μας, ἐκεῖ ὅπου χωράει ἔρευνα μέ τό μυαλό μας. Ἀπό ἐκεῖ καί πέρα

δοξάζουμε και ύμνοῦμε τὴν Ἁγία Τριάδα γιὰ τὸ ἄπειρο πέλαγος ἀγάπης πού μᾶς ἔδειξε.

Γι' αὐτό, λοιπόν, ὅλες οἱ ἐκφωνήσεις (δηλ. ἡ τελευταία πρόταση στίς εὐχές πού διαβάζει ὁ ἱερέας) τῆς θείας Λειτουργίας, ἀποτελοῦν δοξολογία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ καταλήγουν μὲ τὴν γνωστὴ φράση: Νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

- Νῦν: τώρα, γιὰ τὸ παρὸν πού ζοῦμε στὸν σημερινὸ ὑλικὸ κόσμο.
- Ἀεὶ: πάντοτε, δηλ. καὶ στό μέλλον, ὅσο θά διαρκεῖ ὁ παρῶν κόσμος.
- Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων: στήν αἰωνιότητα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Πέρα ἀπὸ τὸν χρόνο τοῦ παρόντος προσωρινοῦ ὑλικοῦ κόσμου.

Πόσο ἀξίζει ἡ φράση πού λέμε σέ πλήθος τροπαρίων, εὐχῶν, ὕμνων τῆς Ἐκκλησίας μας:

-Δόξα Πατρί καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Η ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ

Στήν θεία Λειτουργία, όταν ψάλλεται τό ἀναστάσιμο ἀπολυτίκιο (τίς Κυριακές) ἢ τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας (τίς καθημερινές), γίνεται ἡ λεγομένη «Μικρά Εἴσοδος», δηλ. ἡ «εἴσοδος τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου».

Τί ἀκριβῶς σημαίνει αὐτό;

* * *

Ὁ ἱερέας παίρνει ἀπό τήν ἁγία Τράπεζα τό Εὐαγγέλιο καί βαστάζοντάς το μέ εὐλάβεια, διασχίζει τόν ναό καί ἔρχεται μπροστά στήν ὡραία πύλη τοῦ ἱεροῦ. Κατά τόν ἅγιο Γερμανό Κωνσταντινουπόλεως ἡ εἴσοδος αὐτή φανερώνει «τήν παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καί τήν εἴσοδό Του στόν κόσμον τοῦτο» (P.G. 98, 405 C).

Τοῦ ἱερέως προηγεῖται ἡ λαμπάδα πού συμβολίζει τόν Πρόδρομο Ἰωάννη. Γιατί γι' αὐτόν ἔλεγε ὁ Χριστός:

-Ὁ Ἰωάννης ἦταν ἓνα λυχνάρι ἀναμμένο, πού σκόρπιζε γύρω του φῶς (Ἰωαν. 5, 35).

Τό φῶς, τοῦ λυχναριοῦ-Ἰωάννου μᾶς προετοιμάζει γιά τό Φῶς πού ἀκολουθεῖ, τόν ἴδιο τόν Χριστό, σύμφωνα μέ τά δικά Του λόγια:

-Ἐγώ εἶμαι τό Φῶς τοῦ κόσμου. Ὅποιος ἀκολουθεῖ Ἐμένα, δέν θά περπατήσῃ στό σκοτάδι, ἀλλά θά ἔχει τό Φῶς τῆς ζωῆς. (Ἰωάν. 8,12)

Ἐκεῖ, λοιπόν, μπροστά στήν ὡραία πύλη, ὁ ἱερέας εὐλογεῖ κάνοντας τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καί λέει:

-Εὐλογημένη ἡ εἴσοδος τῶν ἁγίων Σου, πού σημαίνει:

-Σέ δοξάζουμε πού εἰσηλθες στά ἅγια τῶν Ἁγίων, ἐτοιμάζοντας τήν δική μας εἴσοδο στήν βασιλεία Σου.

Στήν συνέχεια ὑψώνει τό Εὐαγγέλιο καί σχηματίζει μέ αὐτό τύπον Σταυροῦ, ἐνῶ ταυτόχρονα λέει:

-Σοφία. Ὁρθοί.

• Σοφία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ πού περιέχεται στό Εὐαγγέλιο.

• Ὁρθοί: δηλ. νά σηκωθοῦμε ὄρθιοι, μέ εὐλάβεια.

* * *

Τό γεγονός τῆς «Μικρᾶς Εἰσόδου» μᾶς υπενθυμίζει τήν εἴσοδό μας στό ναό. Πρῶτα-πρῶτα, μπαίνομε στήν ἐκκλησία μέ τήν διάθεση καί τήν προθυμία νά ἀκούσουμε τήν Σοφία, δηλ. τά λόγια τοῦ εὐαγγελίου. Ἀλλά καί τά λόγια τῶν τροπαρίων καί τῶν ὕμνων. Γιατί, ὅλα εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Καί ὅλα, στόχο ἔχουν νά μᾶς ὀδηγήσουν σ' Αὐτόν: καί σ' αὐτήν τήν ζωή καί στήν αἰωνιότητα.

Ἄφοῦ, λοιπόν, μποῦμε, πρέπει νά εἴμαστε «ὀρθοί», ὀρθιοι. Τό νά σταθοῦμε σωματικά ὀρθιοι, μπορεῖ νά εἶναι σχετικά εὐκόλο. Ἀλλά, τό «ὀρθοί» σημαίνει ἐπίσης ὀρθιοι καί ψυχικά. Ὅχι καθιστοί ἤ καί κοιμισμένοι μέ τίς ἁμαρτίες καί ἀδυναμίες μας! Γι' αὐτό, καί ὁ Πρόδρομος, ἀλλά προπαντός καί ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἔλεγαν:

-Μετανοεῖτε· γιατί ἔχει πλησιάσει ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν (Ματθ. 4, 17).

Τότε, πραγματικά, ἡ εἴσοδος μας στό ναό θά εἶναι καί ἡ εἴσοδος μας στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, δηλ. ἡ συνάντηση καί ἔνωσή μας μέ τόν Χριστό, τόν Θεό καί Σωτήρα μας. Τό κορυφαῖο αὐτό γεγονός εἶναι ἡ μέγιστη χαρά καί χάρη γιά κάθε χριστιανό. Κάτι μεγαλύτερο ἀπό αὐτό δέν ὑπάρχει, οὔτε στόν οὐρανό, οὔτε στή γῆ.

ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Στήν Θεία Λειτουργία, μετά τόν Τρισάγιο Ὑμνο, ἀκούμε δύο ἀναγνώσματα-περικοπές ἀπό τά βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης: τό πρῶτο εἶναι ἀπό τίς ἐπιστολές τῶν ἀποστόλων· τό δεύτερο ἀπό τά Εὐαγγέλια.

Μέ τά ἀναγνώσματα αὐτά:

- ❖ Μαθαίνομε γιά τό ὅτι ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτήρας μας Ἰησοῦς Χριστός, ἔγινε ἄνθρωπος.
- ❖ Ἀκούμε τόν Χριστό νά μᾶς προσκαλεῖ στήν βασιλεία Του.
- ❖ «Βλέπουμε» μέ τά μάτια τῆς ψυχῆς μας τά θαύματά Του.
- ❖ Καί ἔτσι καταλαβαίνουμε πόσο σπουδαῖα εἶναι τά λόγια τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου:

-Ναί, ὁ Λόγος ἔγινε σάρκα! Ναί, ἔκαμε μιά σάρκα ἀνθρώπινη, σκηνή Του! Καί ἔτσι ἐμεῖς (χάρις στήν ὄρατή σέ μᾶς σάρκα Του) εἶδαμε τή Δόξα Του, πού εἶναι ἡ Δόξα πού δίνει ὁ Πατέρας στόν Μονογενῆ Του. Ναί, ὁ Λόγος ἦλθε ἀνάμεσά μας πλήρης ἀπό χάρις καί ἀλήθεια (Ἰωάν. 1, 14).

Γι' αὐτό, λοιπόν, στήν εὐχή πού προηγεῖται τῶν ἀναγνωσμάτων, ὁ ἱερέας παρακαλεῖ τόν Χριστό:

«Δῶσε, φιλόνητο Κύριε, νά λάμψει στίς καρδιές μας τό ἄκτιστο φῶς σου πού βοηθᾷ τόν ἄνθρωπο νά σέ ἀναγνωρίζει καί νά σέ ὁμολογεῖ Θεό του καί ἀνοιξε τά μάτια τοῦ μυαλοῦ μας νά κατανοήσουμε τά λόγια τοῦ εὐαγγελίου σου».

Συνεπῶς, μιᾶμε γιά Φῶς πνευματικό πού διαλύει τό πνευματικό σκοτάδι πού εἶναι: ἡ ἄγνοια τοῦ Θεοῦ καί τά ἔργα τῆς ἁμαρτίας, πού δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νά «δοῦμε» τόν Θεό καί νά τόν πλησιάσουμε.

Πρακτικά, τώρα, πῶς «φωτιζόμαστε»;

Μᾶς τό λέει ἡ συνέχεια τῆς εὐχῆς:

«Βάλε μέσα μας καί τήν ἀγάπη τῶν ἁγίων ἐντολῶν σου ὥστε νά καταπατήσουμε κάθε σαρκική ἐπιθυμία καί νά ζήσουμε ζωή πνευματική, σκεπτόμενοι καί πράττοντες μόνο ἐκεῖνα πού εἶναι εὐάρεστα σέ Σένα. Γιατί Σὺ εἶσαι ὁ φωτισμός τῶν ψυχῶν καί τῶν σωμάτων μας».

Ἄρα, ἡ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπολύτως

ἀναγκαία γιά τήν ἐν Χριστῷ πορεία καί προκοπή μας. Ἡ μελέτη αὐτή πρέπει νά γίνεται κατά τό δυνατόν περισσότερο καί καλύτερα, κάθε ἡμέρα. Καί νά μήν ἀρκεῖται ὁ Χριστιανός στά - σχετικά μικρά - ἀναγνώσματα τῆς Λειτουργίας τῶν Κυριακῶν καί τῶν μεγάλων ἐορτῶν. Οἱ ἅγιοι ἀποστήθιζαν, μάθαιναν ἀπ' ἔξω ὀλόκληρα βιβλία τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐνῶ πολλοί ἀπό αὐτούς ἐγνώριζαν ἀπ' ἔξω ὀλόκληρη τήν Ἁγία Γραφή!

Μέ τό φῶς τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν-ὁδηγιῶν μαθαίνομε νά διακρίνομε τό καλό ἀπό τό κακό, τήν ἀρετή ἀπό τήν ἁμαρτία. Εἶναι ἡ ἐφαρμογή αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν ἐντολῶν στήν ζωή μας πού μᾶς πλησιάζει στόν Χριστό καί μᾶς ἐτοιμάζει γιά νά ἐνωθοῦμε μαζί Του μέ τήν θεία Κοινωνία.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΣ ΥΜΝΟΣ

Στά χρόνια τοῦ ἁγίου Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινοπόλεως (434-446 μ.Χ.) μερικοί ἀπό κακῶς ἐννοουμένη «εὐλάβεια», ἄλλαζαν τὴν προσευχή τῆς Ἐκκλησίας «ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος Ἰσχυρός, ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς». Πρόσθεσαν σ' αὐτή, μετὰ τὰ λόγια «ἅγιος Ἀθάνατος», τὰ λόγια «ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς». Δημιουργήθηκαν δύο «παρατάξεις». Καί ἡ κάθε μιά ἐπέμενε, ὅτι εἶχε αὐτὴ τό δίκιο.

Τὴν διαμάχη τους τὴν ἔλυσε ὁ Θεός. Μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο-
θαῦμα:

Μιά ἡμέρα ἐνῶ ἔκαναν λιτανεία, γιὰ νὰ ἀποσοβηθῆ μιά φοβερὴ θεομηνία, ἓνα παιδί πού συμμετεῖχε στὴν λιτανεία, περιέπεσε σέ ἔκσταση (=εἶδε ὄραμα ἐν ἐγρηγόρσει, ξύπνιο). Εἶδε ἀγγέλους στὸν οὐρανό. Καί τοὺς ἄκουσε νὰ ψάλλουν τὸν τρισάγιο ὕμνο, χωρὶς τὴν προσθήκη. Ἔλεγαν:

-Ἄγιος ὁ Θεός, ἅγιος Ἰσχυρός, ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς.

Μόλις τό παιδί ἐπανῆλθε στὸν ἑαυτό του ἀνήγγειλε αὐτό πού ἄκουσε. Ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμασε. Καί κατάλαβε ὅτι δέν «κάνει» ἐκεῖνα πού μᾶς παρέδωκαν οἱ πατέρες μας, ἐμεῖς νὰ τὰ ἀλλάζουμε. ὁ ὕμνος αὐτός εἶναι ὁ ὕμνος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὰ χρόνια τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Καί ἔτσι τὸν ἔψαλλαν οἱ ἅγιοι Πατέρες στὴν Ἁγία καὶ μεγάλη Τετάρτη Οἰκουμενικῆ Σύνοδο (ἁγ. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκθεσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, κεφ. 54, Περί τοῦ Τρισαγίου, P.G. 94, σ. 1017).

Ἀρχὴ τοῦ τρισαγίου ὕμνου εἶναι τό ὄραμα τοῦ προφήτου Ἡσαΐου πού εἶδε τοὺς ἀγγέλους γύρω στό θρόνο τοῦ θεοῦ νὰ ψάλλουν «ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαββαώθ» (Ἠσ. 6,13)

Αὐτόν, ψάλλομε καί ἐμεῖς σέ κάθε μας θεία Λειτουργία.

Ἐξηγώντας τὸν ὕμνον αὐτό ὁ ἅγιος Γερμανός λέγει:

«Ἄγιος ὁ Θεός, ὁ Πατέρας. Ἄγιος Ἰσχυρός, εἶναι ὁ Υἱός πού ἔδεσε τὸν Διάβολο. Ἄγιος Ἀθάνατος, εἶναι τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, τό ζωοποιό, πού μᾶς δίνει τὴν αἰώνια ζωή καὶ ἀθανασία. (P.G. 98, σ. 408C -409A)

Γι' αὐτό, ὅλες οἱ ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι

κυριολεκτικά γεμάτες από τον τρισάγιο ύμνο.

Γι αυτό τον επαναλαμβάνουμε τόσες φορές στις προσευχές μας.

Γιατί;

Γιατί πρέπει να μπει βαθιά μέσα την ψυχή μας· γιατί πρέπει να το καταλάβουμε καλά:

- ότι ο Θεός είναι άγιος· ότι δηλαδή δεν έχει καμμία σχέση με κακό και άμαρτία. Είναι άγιος και «αναπαύεται», στους αγίους.
- ότι εμείς, όσο πιο πολλές άμαρτίες κάνουμε, τόσο πιο πολύ παύουμε να έχουμε σχέση με τον Θεό. Και πρέπει να φτιάχνουμε τις σχέσεις μας με τον Θεό, με την διόρθωσή μας, με την «μετάνοια».
- ότι όσο πιο συνειδητά ψάλλουμε και εμείς τα λόγια αυτά, τόσο πιο πολύ μπαίνουν στην ψυχή μας και μας αγιάζουν.

ΧΕΡΟΥΒΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ο ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων (555-619) διετέλεσε ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ μία δεκαετία, τὴν τελευταία τῆς ζωῆς του.

Τότε, λοιπόν, μερικοὶ ἀνευλαβεῖς εἶχαν τὴν ἐξῆς κακὴ συνήθεια. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ Εὐαγγελίου, στὴν θεία Λειτουργία, ἔβγαιναν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, καὶ τὸ ἔριχναν στὴν κουβέντα. (Ἦταν ἡ ὥρα πού γινόταν τὸ κήρυγμα!) Μετὰ, ἔμπαιναν πάλι, στὸ χερουβικό. Βλέποντας τὴν κατάστασι ἀδιόρθωτη, ὁ ἅγιος Ἰωάννης, βγαίνει καὶ αὐτὸς μαζί τους, ντυμένος τὴν ἀρχιερατικὴ του στολή. Καὶ κάθεται μαζί τους! Μόλις τὸν εἶδαν ἐκεῖνοι ἐξεπλάγησαν. Τὸν λέει ὁ ἅγιος:

-Μὴν ἀπορεῖτε. Ὅπου εἶναι τὰ πρόβατα, ἐκεῖ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὁ ποιμένας. Ἦ πηγαίνουμε ὅλοι μέσα, ἢ κάθομαι καὶ ἐγὼ μαζί σας. Καὶ Σᾶς διδάσκω ἐδῶ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ!

Ἔτσι, κατάφερε νὰ διορθώσῃ τὴν κακὴ αὐτὴ συνήθεια.

* * *

Ποιὸ εἶναι, ὅμως, τὸ χερουβικό ἢ χερουβικός ὕμνος, πού ἀκόμη καὶ τότε οἱ ἀνευλαβεῖς τὸ ἐσέβοντο καὶ ξανάμπαιναν στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ τὸ ἀκούσουν;

Πρόκειται γιὰ τὸν ὕμνο πού προηγεῖται τῆς μεγάλης εἰσόδου.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΣΟΔΟ ὀνομάζομε τὴν "διαδικασία" μεταφορᾶς τῶν τιμίων δώρων ἀπὸ τὴν ἁγία πρόθεσι (ὅπου ἔγινε ἡ προετοιμασία τους) στὴν ἁγία Τράπεζα. Ἡ ἐπίσημη αὐτὴ πορεία (ἔξοδος ἀπὸ τὴν βόρεια πύλη τοῦ Ἱεροῦ, πορεία μέσα στὸν Ναό καὶ εἴσοδο στὸ Ἱερό ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη), συμβολίζει τὴν εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὴν Ἱερουσαλήμ. Γιὰ νὰ θυσιασθῇ ἐκεῖ, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας.

Ὁ χερουβικός ὕμνος μᾶς λέει πῶς πρέπει νὰ αισθανόμαστε, μέ τί σκέψεις καὶ μέ τί πνευματικὲς τοποθετήσεις, πρέπει νὰ εἶναι γεμάτο, τὸ εἶναι μας. Λέγει: «Οἱ τὰ Χερουβεῖμ μυστικῶς εἰκονίζοντες καὶ τῇ ζωοποιῶ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον προσάδοντες, πᾶσαν τὴν βιοτικὴν ἀποθῶμεθα

μέριναν. Ως τόν βασιλέα τῶν ὅλων ὑποδεξόμενοι, ταῖς ἀγγελικαῖς ἀοράτως δορυφορούμενον τάξεσι. Ἀλληλούϊα».

Ἀλήθεια! Εἶναι ποτέ δυνατό, ἄνθρωπος πού καταφρονεῖ τό κήρυγμα νά εἰκονίζει τά Χερουβεῖμ; Καί νά ψάλλει τόν τρισάγιο ὕμνο στήν ζωοποιό Ἁγία Τριάδα; Εἶναι δυνατό μετά ἀπό ἓνα γερό κουτσομπολιό, νά παραμερίζει ἀπό τήν σκέψη του κάθε βιοτική μέριμνα καί φροντίδα: Γιά νά ὑποδεχθῆ ἄξια τόν Βασιλέα τῶν ὅλων, καί μάλιστα συνοδευόμενο ἀπό τά τάγματα τῶν ἀγγέλων.

Ἄρα, λοιπόν, γιά νά μπορέσουμε νά μποῦμε μαζί μέ τόν Χριστό στήν νέα Ἱερουσαλήμ, τήν Ἐκκλησία, πρέπει νά εἴμαστε σέ πνευματική ἐγρήγορση, ὥστε νά μπορέσουμε νά ἀφήσουμε στήν ἄκρη κάθε γήϊνη σκέψη καί ἀπασχόληση.

Πόσο φῶς χύνει στίς καρδιές καί στίς συνειδήσεις μας ἡ τόσο ὁμορφη καί ἅγια ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος!

Ἐμεῖς, σέ ποιό βαθμό τήν κάνουμε ὀδηγητική γιά τήν ζωή μας;

Πῶς προετοιμαζόμαστε γιά τήν θεία λειτουργία; Πῶς γιά τήν προσευχή; Πῶς γιά τήν θεία κοινωνία;

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

Στήν μέση περίπου τῆς θείας Λειτουργίας γίνεται ἡ λεγομένη «Μεγάλη Εἴσοδος»:

Ὁ ἱερέας πηγαίνει στήν πρόθεση (=ὁ χῶρος ἀριστερά τῆς ἁγίας Τραπέζης) καί παίρνει τό δισκάριο μέ τόν ἄρτο καί τό ποτήριο μέ τόν οἶνο. Στή συνέχεια, τά μεταφέρει διά μέσου τοῦ κυρίως ναοῦ στήν ὠραία πύλη. Καί ἔτσι κάνει ἐπίσημη «εἴσοδο» στό ἱερό ὅπου ἀφήνει τό δισκάριο καί τό ποτήριο ἐπάνω στήν ἁγία Τράπεζα.

Τί χρειάζεται ὅμως, αὕτη ἡ διαδικασία; Νά τί ἀπαντᾷ ὁ ἅγιος Γερμανός, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως:

-Ἡ μεταφορά τῶν δώρων μας (=τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου) ἀπό τήν πρόθεση στό ἅγιο θυσιαστήριο, στήν ἁγία Τράπεζα, συμβολίζει-ὑποδηλώνει τήν πορεία τοῦ Κυρίου ἀπό τή Βηθανία στήν Ἱερουσαλήμ (P.G. 98, 420D).

Τότε ὑποδέχθηκαν τόν Χριστό μετά βαΐων καί κλάδων, λέγοντας: Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἔρχομενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Μεταφέροντας ὁ ἱερέας τά δῶρα μας, πού πρόκειται νά μεταβληθοῦν σέ σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ, γίνεται, συμβολικά, ὁ Σίμων ὁ Κυρηναῖος πού μετέφερε γιά λίγο τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι συμμετέχουμε, πνευματικά, σ' αὕτην τήν ὑποδοχή καί τήν μεταφορά. Γι' αὐτό, κατά τήν ὥρα τῆς εἰσόδου ὁ ἱερέας ἐκφωνεῖ τά λόγια:

-Πάντων ἡμῶν μνησθεῖ Κύριος ὁ Θεός ἐν τῇ Βασιλείᾳ αὐτοῦ πάντοτε, νῦν καί ἀεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Εἶθε ὅλους μας νά μᾶς θυμηθῇ Κύριος ὁ Θεός στήν βασιλεία του, τώρα καί πάντοτε καί στοὺς αἰῶνες.

Ἐτσι, γινόμαστε καί ἐμεῖς μιμητές τοῦ ληστοῦ ὁ ὁποῖος, πάνω στό Σταυρό, εἶπε στό Χριστό: Μνήσθητί μου Κύριε ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου. Ἐπίσης, ἀκολουθοῦμε τόν Κύριο πρὸς τήν Ἱερουσαλήμ γιά νά συμμετέχουμε στόν Σταυρό, δηλ. γιά νά σταυρώσουμε τήν σάρκα μας μέ τά πάθη μας καί τίς ἁμαρτωλές ἐπιθυμίες, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Γαλ. 5,24). Σάρκα σημαίνει τίς πονηρές πράξεις. Δηλαδή, μέ τή χάρη τοῦ Χριστοῦ, νά ἐξοντώσουμε, νά «σκοτώσουμε» τίς ἁμαρτωλές

πράξεις καί σκέψεις μας. Καί ὅλα αὐτά κατορθώνονται χάρις
στήν θυσία τοῦ Χριστοῦ ἐπί τοῦ Σταυροῦ. Καί χάρις σ' αὐτήν
τήν θυσία, κατά τήν θεία Λειτουργία γίνεται ἡ μεταβολή τοῦ
ἄρτου καί τοῦ οἴνου σέ Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Σωτῆρος μας Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

Ἡ συμμετοχή μας στό Σῶμα Του καί στό Αἷμα Του μᾶς
ἀγιάζει καί μᾶς καθιστᾶ φίλους Του καί ἀληθινά τέκνα Του.

ΑΓΑΠΗΣΩΜΕΝ ΑΛΛΗΛΟΥΣ

Στήν Θεία Λειτουργία καί λίγο πρίν τήν ἀπαγγελία τοῦ «Πιστεύω» ὁ ἱερέας προτρέπει τούς πιστούς λέγοντας:

-Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν. Ἄς ἀγαπήσουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, γιά νά ὁμολογήσουμε ὅλοι μαζί, ὡς ἕνας ἄνθρωπος (ἐν ὁμονοίᾳ).

Τί νά ὁμολογήσουμε; Ἀπαντᾷ ὁ λαός μέσω τῶν ψαλτῶν:

-Πατέρα, Υἱόν καί Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καί ἀχώριστον. Δηλ. τήν πίστη μας στόν ἕνα καί μόνο ἀληθινό Θεό, τήν Ἁγία Τριάδα.

Ὡστε, λοιπόν, ὁμολογία πίστεως χωρίς ἀγάπη δέν εἶναι εὐάρεστη στόν Θεό.

Αὐτήν τήν ὥρα, γίνεται μέσα στό ἱερό ὁ ἀσπασμός τῶν ἱερέων. Ἀσπάζονται οἱ ἱερεῖς ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί συγχρόνως λένε:

-Ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καί ἔστι καί ἔσται. Ὁ Χριστός εἶναι ἀνάμεσά μας καί θά εἶναι πάντοτε. Γιά νά μᾶς βλέπει ὅτι εἴμαστε εἰλικρινεῖς στήν ἔκφραση τῆς ἀγάπης, πού εἶναι ὁ ἀσπασμός.

Παλαιότερα, αὐτός ὁ ἀσπασμός γινόταν καί ἔξω ἀπό τό ἱερό, μεταξύ τῶν λαϊκῶν καί πάλι ὡς ἔκφραση ἀγάπης.

Αὐτή ἡ σχέση πίστεως στόν Χριστό καί ἀγάπης φαίνεται στή ζωή τῶν ἀγίων.

- Ποιοί εἶχαν τήν ζωντανώτερη πίστη στόν Χριστό; Οἱ ἅγιοι. Γι' αὐτό καί δέν λογάριζαν οὔτε τήν κακοπάθεια, οὔτε τήν ταλαιπωρία τοῦ σώματος, οὔτε τά μαρτύρια, οὔτε καί τόν θάνατο.
- Ποιοί εἶχαν μεγαλύτερη ἀγάπη γιά τούς ἀνθρώπους; Πάλιν οἱ ἅγιοι! Γι' αὐτό καί ἐγίνονταν θυσία γιά τούς ἄλλους. Ἐλεγε ὁ ἅγιος Ἀγάθων ὁ ἀσκητής: Θέλω νά βρῶ ἕναν λεπρό, νά πάρω τό σῶμα του (τό ἄρρωστο) καί νά τοῦ δώσω τό δικό μου, μέ μεγάλη μου εὐχαρίστηση(!) (Γεροντικόν, Ἀγάθων κστ', ἔκδ. ΑΣΤΕΡΟΣ, σελ. 14)

Ἐπειδή, ὅμως, εἴμαστε ἄνθρωποι ἀδύναμοι στίς ἀρετές (καί στήν ἀγάπη!), πολλές φορές παρασυρόμαστε ἀπό τήν

πικρία μας γιά τήν ἀδικία πού μᾶς κάνουν καί γιά τίς τυχόν συκοφαντίες πού ἀκούγονται εἰς βάρος μας καί ἔτσι χάνουμε τήν ἀγάπη.

Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἄς ἐφαρμόζουμε τίς συμβουλές τῶν ἀγίων, παλαιῶν καί νέων:

-Ἄν ἔχεις πικρία γιά κάποιον πού σέ ἔθλιψε μέ τά ἔργα του καί τά λόγια του νά κάμεις τά ἑξῆς:

1. Κάθε βράδυ στήν προσευχή σου νά λές: Χριστέ μου ἐλέησε (=δείξε του ἀγάπη) πρῶτα ἐκεῖνον, μετά ἐμένα.

2. Ἐνώπιον ἄλλων ἀνθρώπων νά τόν ἐπαινεῖς μέ λόγια τιμητικά.

Τότε πραγματικά θά βροῦμε μεγάλη ψυχική ἀνάπαυση γιατί ἐφαρμόζουμε τήν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ πού λέει νά γίνουμε μιμητές του:

-Νά γίνετε οἰκτίρμονες (εὐσπλαγχοι) καθώς καί ὁ Πατέρας σας εἶναι οἰκτίρμων (Λουκ. 6,36).

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

«Πιστεύω εις ένα Θεόν».

Ἐτσι ἀρχίζει τό «Σύμβολο τῆς Πίστεως», τό γνωστό «πιστεύω».

Τί εἶναι ὁμως αὐτό;

Πρόκειται γιά μιὰ προσευχή-ὁμολογία πίστεως. Μιά σαφής, σύντομη ὁμολογία τῆς πίστεώς μας. Ἀποτελεῖται ἀπό δώδεκα προτάσεις-ἄρθρα. Τά πρῶτα ἑπτά ἄρθρα ἀναφέρονται στόν Χριστό: Ὅτι εἶναι μονογενῆς Υἱός τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Ὅτι εἶναι ὁμοούσιος (=ἴδιας οὐσίας) μέ τόν Πατέρα. Ὅτι εἶναι τέλειος Θεός. Καί ὅτι ἔγινε καί τέλειος ἄνθρωπος. Γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένο Μαρία. Ὅτι σταυρώθηκε· ἀναστήθηκε· καί ἀναλήφθηκε. Καί ὅτι θά ἔλθῃ πάλι στόν κόσμον, νά κρίνει ζῶντες καί νεκρούς.

Στή συνέχεια ἀναφερόμαστε στόν Ἅγιον Πνεῦμα· στό τρίτο πρόσωπο τῆς ἁγίας Τριάδος. Καί λέμε, ὅτι εἶναι τέλειος Θεός, τόν ὁποῖο προσκυνοῦμε μέ τόν Πατέρα καί τόν Υἱό. Τέλος ὁμολογοῦμε τήν πίστη μας στήν Ἐκκλησία πού ἵδρυσε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός καί στά μυστήρια πού Ἐκεῖνος παρέδωκε.

Ἡ φράση «Πιστεύω εις ένα Θεόν» σημαίνει: «ἐμπιστεύομαι τά πάντα στόν Θεό». Δηλ. δέν πρόκειται γιά ἀποδοχή μιᾶς ιδεολογίας-φιλοσοφίας, ἀλλά γιά ἀποδοχή τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός εἶναι ἡ μοναδική Ἀλήθεια. Τό λέει καί ὁ Χριστός στό εὐαγγέλιο: «Ἐγώ εἰμί ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καί ἡ Ζωή» (Ἰωάν. 19,6). Καί γιά νά μήν τό ξεχνᾶμε ποτέ αὐτό, τό «Πιστεύω» τό ἀπαγγέλομε ἐπίσημα στή μέση τῆς θείας Λειτουργίας. Πότε; Μετά τή Μεγάλη Εἴσοδο, ὅποτε τά δῶρα μεταφέρονται ἀπό τήν πρόθεση στήν ἁγία Τράπεζα. Καί λίγο πρῖν ἀπό τόν καθαγιασμό τους: δηλαδή λίγο πρῖν ἀπό τήν εὐλογία τοῦ ἄρτου καί τοῦ οἴνου νά γίνουν σῶμα καί αἷμα Χριστοῦ. Γιατί τότε; Γιά νά φανῇ, τότε ὅτι ἡ ὀρθή πίστη εἶναι ἡ προϋπόθεση τοῦ ἁγιασμοῦ μας καί τῆς σωτηρίας μας.

Γιατί ὁμως, ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι δίνουμε τόση βαρύτητα στήν ὀρθή πίστη γιά τήν σωτηρία μας;

Ἐπειδή σωτηρία εἶναι ἡ ἐπανένωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν

Θεό· ή αποκατάσταση καλής επικοινωνίας μαζί Του. Στο έργο αυτό μᾶς βοηθεῖ μόνο ό Χριστός. Κανένας ἄλλος. Οὔτε ἄγγελος. Οὔτε ἄνθρωπος. Γι' αυτό, καί ὅταν κάποτε οἱ Ἰουδαῖοι ρώτησαν τόν Χριστό:

-Τί πρέπει νά κάνουμε, γιά νά κάνουμε αυτό πού θέλει ό Θεός;

Ο Κύριος ἀπάντησε:

-Νά πιστέψετε σέ Ἐκεῖνον πού Αὐτός σᾶς ἔστειλε (Ἰωάν. 6, 28-29).

* * *

Μέ πόση συναίσθηση, προσοχή καί κατάνυξη πρέπει νά λέμε καί νά ἀκοῦμε τό «πιστεύω», καί στίς προσευχές μας καί ἰδιαίτερωσ στήν θεία Λειτουργία!

ΤΑ ΣΑ ΕΚ ΤΩΝ ΣΩΝ

Κάποια φορά, πηγαίνοντας ό Κύριος στήν Ίερουσαλήμ, θέλησε νά σταματήσει σ' ένα χωριό Σαμαρειτών. Έστειλε άγγελιοφόρους νά προετοιμάσουν τόν έρχομό του. Όμως οί Σαμαρειτες δέν τόν δέχτηκαν, γιατί πήγαινε στήν Ίερουσαλήμ. Μετά, όταν Τόν είδαν, του είπαν οί μαθητές του Ίάκωβος και Ίωάννης:

-Κύριε, θέλεις νά ποῦμε νά πέσει φωτιά από τόν ουρανό και νά τούς κάψει, όπως έκανε και ό Ηλίας;

Ό Ίησοῦς τότε τούς επέπληξε λέγοντας:

-Δέν γνωρίζετε, ποιό πνεῦμα εκπροσωπείτε έσεις· ό Υιός του ανθρώπου δέν ήλθε, νά καταστρέψει ψυχές, αλλά για νά τίς σώσει (Λουκ. 9, 53-56).

Συνεπώς, πολλές φορές, ενώ νομίζουμε ότι ενεργοῦμε κατά τό θέλημα του Θεού, στήν πραγματικότητα κάνουμε τραγικό λάθος: και ζητᾶμε πράγματα αντίθετα στό θέλημά Του. Και αν οί απόστολοι τήν έπαθαν τότε πόσο πιο πολύ κινδυνεύουμε έμεις!

Γι' αυτό, είναι άπολύτως αναγκαίο νά γνωρίζουμε, κάθε φορά:

- Τί ζητᾶμε από τόν Χριστό και πώς τό ζητᾶμε.
- Τί προσφέρουμε στον Χριστό και πώς Του τό προσφέρουμε!

Στήν μέση τῆς θείας Λειτουργίας, ό ιερέας, λίγο πριν ευλογήσει τόν ἄρτο και τόν οἶνο για νά μεταβληθοῦν σε σῶμα και αίμα Χριστού, εκφωνεί:

-Τά σά εκ των σῶν Σοί προσφέρομεν κατά πάντα και διά πάντα.

Τά λόγια αυτά σημαίνουν:

-Τά δῶρα (ἄρτος και οἶνος) είναι δικά Σου· από δικά Σου δημιουργήματα (όλόκληρο τόν κόσμο). Σοῦ τά προσφέρομε σύμφωνα με όλα όσα μᾶς έδίδαξε ό Υιός σου (κατά πάντα)· και για όλα όσα έχεις κάνει Σύ για μᾶς (διά πάντα)!

Δέν ἀρκεῖ, λοιπόν, νά προσφέρουμε τά δῶρα μας στόν Θεό, σάν νά βγάζουμε μιά ὑποχρέωση! Γιά κάτι πού μᾶς ἔκαμε! Ἦ γιά νά Τοῦ ζητήσουμε κάτι.

Προσφέρουμε δῶρα στό Χριστό:

- Γιά νά Τοῦ ἐκφράσουμε τήν εὐχαριστία-εὐγνωμοσύνη μας γιά ὅλα ὅσα ἔκαμε, ἀλλά καί ἔπαθε γιά μᾶς· καί κυρίως γιά τόν Σταυρό Του· τήν Ταφή Του· καί τήν Ἀνάστασή Του.

- Καί σύμφωνα μέ τίς ἐντολές Του καί ὁδηγίες Του.

Ὁ Κύριος λέγει: Προηγεῖται ἡ καταλλαγή, ἡ συμφιλίωση μέ ἐκεῖνον πού ἔχει κάτι ἐναντίον μας. Μετά ἔρχεται ἡ ὑλική ἢ πνευματική προσφορά στόν Χριστό. Ἡ προσευχή πού βγαίνει ἀπό μνησικάκη καρδιά δέν ἀνεβαίνει στόν οὐρανό.

Ἡ συμμετοχή μας στήν θεία Λειτουργία ἀπαιτεῖ ἀγῶνα: γιά διόρθωση τῶν παθῶν μας· καί γιά συμβουλή ἀπό ἱερέα-πνευματικό πατέρα. Μόνον τότε θά μπορούμε νά ζητοῦμε κάτι ἀπό τόν Χριστό εὐάρεστα ἐνώπιόν Του· μέ θάρρος· καί μέ παρρησία.

Αγ. Νικολάου Καβάσιλα

ΤΑ ΑΓΙΑ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ

Ὁ ἱερέας, ἀφοῦ προσέλθει στήν ἁγία Τράπεζα καί κοινωνήσει, προσκαλεῖ καί τούς ἄλλους. Ὅμως δέν ἐπιτρέπεται σέ ὅλους ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων μυστηρίων. Γι' αὐτό καί ὁ ἱερέας δέν τούς προσκαλεῖ ὅλους. Ἀλλά, ἀφοῦ πάρει στά χέρια του τόν ζωποιοῦ ἄρτο καί τόν ὑψώσει, προσκαλεῖ μόνο τούς ἀξιούς νά κοινωνήσουν. Καί τό φωνάζει:

-Τά ἅγια τοῖς ἀγίοις.

* * *

Εἶναι σάν νά λέγει: Νά, αὐτός εἶναι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ἐλᾶτε νά μεταλάβετε. Ὅχι ὅμως ὅλοι: Ἀλλά μόνο ὅποιος εἶναι ἅγιος. Γιατί τά ἅγια ἐπιτρέπονται μόνον στούς ἀγίους. Ἀγίους ἐδῶ δέν ἐννοεῖ τούς τέλειους σέ ἀρετή, ἀλλά καί ἐκείνους πού ἀγωνίζονται νά φθάσουν σέ κάποια βαθμίδα πιό ψηλή· ἔστω καί ἂν δέν ἔφθασαν ἀκόμη. Γιατί καί αὐτοί πού ἀγωνίζονται, δέν ἐμποδίζονται νά μετέχουν τῶν ἁγίων μυστηρίων. Γιὰ νά ἀγιάζονται. Καί ἀπό αὐτή τήν ἀποψη θεωροῦνται καί αὐτοί ἅγιοι. Καί ἡ Ἐκκλησία λέγεται ὅλη ἁγία· καί ὁ μακάριος ἀπόστολος γράφοντας πρὸς ὀλόκληρη χριστιανική κοινότητα λέγει: «Ἀδελφοί ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι» (Ἑβρ. 3,1).

Ἄγιοι ὀνομάζονται οἱ πιστοί, ἐπειδή κοινωνοῦν τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Ἁγίου, δηλαδή τοῦ Χριστοῦ. Καί εἶναι πράγματι μέλη τοῦ ἰδίου σώματος. Σάρκα ἀπό τή σάρκα Του. Ὅστᾱ ἀπό τά ὀστᾱ Του.

Ἄμα εἴμαστε ἐνωμένοι μαζί Του, καί διατηροῦμε ἀρμονική ἐπικοινωνία μαζί Του, κοινωνώντας παίρνομε τήν ἁγιωσύνη τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι ἡ Κεφαλή, καί ἡ Καρδιά τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ ἅμα ἀποκοποῦμε ἀπό τήν ὀλόκληρη τοῦ ἁγίου Σώματός Του, καί κοινωνοῦμε, μάταια μετέχομε στά ἅγια μυστήρια.

* * *

Τί εἶναι ἐκεῖνο πού ἀποκόπτει τά μέλη (τούς πιστούς) ἀπό τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ; Τά ἁμαρτήματά μας! Ναί τά ἁμαρτήματά μας στέκονται ἐμπόδιο ἀνάμεσα σέ μᾶς καί στόν Χριστό. Καί μᾶς χωρίζουν (Ἡσαΐου 59,2).

Καί λοιπόν; Κάθε άμαρτία νεκρώνει τόν άνθρωπο;

Όχι βέβαια! Αλλά μόνον οί θανάσιμες άμαρτίες. Οί άμαρτίες «πρός θάνατον»! «Υπάρχει όμως και άμαρτία μή «πρός θάνατον», μή θανάσιμη, λέγει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης (Α΄ Ιωάν. 5, 16-17).

Καί γι' αυτό οί βαφτισμένοι, όταν δέν πέφτουν σέ θανάσιμα άμαρτήματα, στά άμαρτήματα πού χωρίζουν τόν άνθρωπο από τό Χριστό και του επιφέρουν (πνευματικό) θάνατο, δέν υπάρχει γι' αυτούς έμπόδιο νά κοινωνοϋν. Γιατί έξακολουθοϋν νά είναι ζωντανά μέλη τής Έκκλησίας, ένωμένα μέ τήν Κεφαλή της, τόν Χριστό.

* * *

Στή διακήρυξη του ιερέα: «Τά άγια τοις άγίοις», οί πιστοί αποκρίνονται:

-«Είς άγιος, είς Κύριος Ιησοϋς Χριστός, εις δόξαν Θεοϋ Πατρός». Δηλαδή: κανένας δέν έχει άγιότητα από τόν έαυτό του. Δέν είναι έργο ανθρώπινης άρετής ή άγιότητα! Όλοι από Έκεινον τήν παίρνουμε. Και όπως άν βάλεις πολλούς καθρέπτες κάτω από τόν ήλιο, όλοι θά άστράπτουν και θά νομίζεις ότι βλέπεις πολλούς ήλίους, όμως ένας είναι ο ήλιος: έτσι και ο Χριστός, όσους και άν άγιάζει, Αυτός θά είναι πάντοτε ο ένας και μοναδικός άγιος.

(Από τό βιβλίο του: Έρμηνεία τής Θείας Λειτουργίας, κεφ. 36)

ΕΙΔΟΜΕΝ ΤΟ ΦΩΣ

Ένας άνθρωπος είχε πάει, σάν τουρίστας, σέ κάποια ευρωπαϊκή χώρα. Ένα βραδάκι χρειάστηκε νά κάμει ένα τηλεφώνημα. Μπήκε σέ ένα τηλεφωνικό θάλαμο. Αλλά χρειαζόταν φῶς. Έβλεπε τήν λάμπα στήν ὀροφή τοῦ θαλάμου, ἀλλά δέν ἔβλεπε πουθενά διακόπτη.

Ἐρωτᾶ, ἕναν περαστικό:

- Πῶς ἀνάβει τό φῶς;

- Κλείσε καλά τήν πόρτα καί θά δεῖς.

Πράγματι, ἔκλεισε τήν πόρτα, καί ὁ θάλαμος πλημμύρισε ἀπό φῶς!

* * *

Τό κλείσιμο τῆς πόρτας ἐνεργοῦσε σάν πάτημα τοῦ διακόπτη. Καί ἀναβε τό φῶς.

Κάτι τό ἀνάλογο γίνεται σέ μᾶς.

Ὁ Χριστός λέει: Ἐγώ εἶμαι τό φῶς τοῦ κόσμου. Αἰλλά γιά νά μπορέσουμε νά ἰδοῦμε αὐτό τό φῶς, πρέπει πρῶτα νά κλείσουμε κάποιες πορτούλες, πού ὅσο εἶναι ἀνοιχτές μᾶς κρατοῦν στό σκοτάδι. Οἱ πορτούλες αὐτές δέν εἶναι οἱ αἰσθήσεις μας.

Δέν λέμε, νά κλείσουμε τά μάτια μας καί τά αὐτιά μας! Τό νοῦ μας πρέπει νά κλείσωμε· καί τήν βούλησή μας. Τήν προτίμησή μας.

Ὅμως, γιά νά κλείσουμε τίς θύρες τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς μας, πρέπει: Νά μὴν ἀφήνουμε νά μπαίνουν μέσα μας ἀπό τίς «θυρίδες», ἀπό τίς πορτούλες, δηλαδή ἀπό τίς αἰσθήσεις μας, οὔτε πάθη, οὔτε κακίες, οὔτε ἁμαρτίες.

* * *

Ὁ ἀγώνας αὐτός καλλιεργεῖται ιδιαίτερα μέσα στήν ἐκκλησία, κατά τήν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας.

Πότε;

Ὅταν μπαίνοντας στό ναό, ἀφήνουμε ἔξω ὅλες τίς σκέψεις καί τίς μέριμνες καί τίς ἐπιθυμίες (θεμιτές καί ἀθέμιτες!) τοῦ κόσμου τούτου. Τότε ἀρχίζει νά "ἀνάβει" καί νά λάμπει μέσα μας, στήν καρδιά μας τό φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Στό τέλος κάθε θείας Λειτουργίας, μετά τή θεία κοινωνία ψάλλουμε:

- Εἶδομεν τό Φῶς τό ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον, εὗρομεν πίστιν ἀληθῆ, ἀδιαίρετον Τριάδα προσκυνοῦντες. Αὕτη γάρ ἡμᾶς ἔσωσεν.

Ὅσο πῖο πολύ μπαίνει μέσα μας τό φῶς τοῦ Χριστοῦ, τό φῶς τῆς ἁγίας Τριάδος, τόσο λιγοστεύει μέσα μας τό σκοτάδι· τόσο γεμίζει ἡ καρδιά μας καί ἡ ζωή μας μέ φῶς.

ΕΥΠΡΕΠΕΙΑ ΚΑΙ ΔΟΞΑ

Λίγο πριν τό τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, ὁ ἱερέας ἀπευθύνει στόν λαό τήν προτροπή: Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν. Ἄς ἀναχωρήσουμε μέ εἰρήνῃ.

Ἡ λειτουργία εἶχε ἀρχίσει μέ τήν προτροπή: Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἄς παρακαλέσουμε τόν Κύριο μέ εἰρήνῃ.

Τώρα, στό τέλος μᾶς προτρέπει νά ἐπιστρέψουμε στόν κόσμο πάλι μέ εἰρήνῃ· σάν μάρτυρες καί κήρυκες τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Καί μετά ἀπό αὐτήν τήν προτροπή, ὁ ἱερέας, στέκει μπροστά στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, καί τοῦ ἀπευθύνει τήν ὀπισθάμβωνο εὐχή, μέ τήν ὁποία τοῦ ζητᾶμε:

- Ἀγίασε τούς ἀγαπώντας τήν εὐπρέπεια τοῦ οἴκου σου.
- Ἀνταπόδοσέ τους δόξα μέ τήν θεϊκή σου Δύναμη.

* * *

Εὐπρέπεια τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ θεία χάρις καί εὐλογία Του πού μᾶς τήν χαρίζει τόσο πλούσια στήν Λειτουργία.

Στόν οἶκο τοῦ Θεοῦ ἔχουμε τήν μέγιστη ἀποκάλυψη-φανέρωση τῆς Χάρης καί Δόξας Του, πού εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία, τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Κάτι μεγαλύτερο, κάτι ἀγιώτερο δέν ὑπάρχει!

Παρακαλοῦμε, λοιπόν, τόν Θεό νά ἀγιάσει αὐτούς πού ἀγαποῦν τήν εὐπρέπεια τοῦ οἴκου Του. Προφανῶς, ὅσο περισσότερο τήν ἀγαποῦμε, τόσο μεγαλύτερος γίνεται ὁ ἀγιασμός μας. Ἀλλά ἡ ἀγάπη μας γιά τήν Δόξα τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται στήν πράξη ἀπό τό πόσο εἴμαστε πρόθυμοι νά κοπιᾶσουμε γιά νά καθαρίσουμε τόν ἑαυτό μας «ἀπό παντός μολυσμοῦ-ἀμαρτίας σαρκός καί πνεύματος».

* * *

Περισσότερο ἀπό ὅλους τούς χριστιανούς δοξάσθηκαν οἱ ἅγιοι. Γιατί δέν λογάριαζαν κόπους καί «ἔξοδα» στόν ἀγώνα τους ἐναντίον τῶν παθῶν καί τῶν ἀδυναμιῶν τους. Γι' αὐτό καί ἡ παράκληση «ἀνταπόδοσέ τους δόξα μέ τήν θεϊκή σου

Δύναμη» ἐξαρτᾶται ἀπό τόν κόπο πού καταβάλλουμε στόν πνευματικό μας ἀγώνα.

Συνεπῶς, τό αἶτημά μας αὐτό, οὐσιαστικά, σημαίνει: ἀξιώσέ μας νά τρέχουμε ὅλο καί πιά πολύ στήν Ἐκκλησία σου (=οἶκο Σου). Γιατί μόνον ἔτσι θά μπορέσουμε νά ἀντισταθοῦμε στό ἁμαρτωλό φρόνημα τοῦ κόσμου. Καί τότε θά καταλάβουμε καλά, αὐτό πού ὁ Χριστός τονίζει: Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι μέσα σας. Ἄρα, εἶναι γεγονός τοῦ νῦν καί τοῦ ἀεί καί τῆς αἰωνιότητος.

ΦΡΟΝΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑ ΕΝΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗ

Μετά ένα χρόνο ακριβώς, τόν Αύγουστο 2004, θά γίνουν στην χώρα μας οί όλυμπιακοί αγώνες. Μέ τήν εύκαιρία αυτή, ἄς θυμηθοῦμε ἕναν πρωταθλητή τοῦ στίβου (δρομέα), τόν Μωρίς Γκρίν. Αὐτός, σέ συνέντευξή του σέ ἑλληνίδα δημοσιογράφο ἀπαντώντας σέ ἐρωτήματά της, εἶπε καί τά ἐξῆς χαρακτηριστικά:

Ἐρώτ.: -Ξέρετε, τί δέν καταλαβαίνω; Πῶς μπορεῖ κάποιος, πού ὅ,τι ἔχει πετύχει, τό ἔχει πετύχει μέ τόσο σκληρή δουλειά ὅσο ἐσεῖς, νά λέτε πῶς ὅλα τά ὀφείλει στόν Θεό;

Ἀπάντ.: -Μά, ἂν δέν ἦταν Αὐτός, δέν θά ἦμουν ἐδῶ σήμερα νά σᾶς μιλάω, οὔτε αὔριο στά στάδια νά τρέχω! Ἐγώ πάντα μετά τούς αγώνες πέφτω στά γόνατα καί προσεύχομαι. Τόν εὐχαριστῶ πού μέ ἄφησε νά ἀγωνιστῶ καλά.

Ἐρώτ.: -Καί ὅταν τά πράγματα δέν πᾶνε καλά; Τό 1996, π.χ., πού δέν πήγατε στούς Ὀλυμπιακούς, τί Τοῦ λέγατε στίς προσευχές σας;

Ἀπάντ.: -Ξέρω, πού τό πᾶτε! Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού βρίζουν τόν Θεό κάθε φορά πού ἡ ζωή τους πάει χάλια. Ἀλλά ὄχι ἐγώ! Ἔχετε διαβάσει τήν ἱστορία τοῦ Ἰώβ; Ὁ Διάβολος τοῦ πῆρε ὅ,τι εἶχε καί δέν εἶχε. Ἐκεῖνος κράτησε τήν πίστη του ἀναμμένη. Πάντα εὐχαριστοῦσε τόν Θεό καί γιά τό παραμικρό καλό πού τοῦ ἔστελνε. Καί στό τέλος ἔζησε τή ζωή πού τοῦ ἄξιζε. Γι' αὐτό σᾶς λέω: Δέν φταίει ὁ Θεός, πού δέν πῆγα ἐγώ στούς Ὀλυμπιακούς.

Ἐρώτ.: -Καί ποιός φταίει;

Ἀπάντ.: -Κανένας! Ἀπλῶς δέν ἔχει ἔρθει ἀκόμα ἡ ὥρα μου. Γιά κάθε πράγμα πού θέλετε νά κάνετε πάντα ὑπάρχει ἡ σωστή ὥρα. Καί μήν ἀνησυχεῖτε, ὁ Θεός θά σᾶς πει, πότε εἶναι αὐτή. Ἐσεῖς νά εἶστε ἕτοιμη καί ἐκεῖνος θά σᾶς ἀνοίξει τόν δρόμο.

Ἐρώτ.: -Δηλαδή, πῶς θά μοῦ ἀνοίξει τόν δρόμο; Σέ σᾶς πῶς τό κάνει;

Ἀπάντ.: -Νά σᾶς πῶ ἕνα παράδειγμα. Ὑπάρχουν στιγμές πρὶν ἀπό τούς αγώνες, πού οί μύες μου πονοῦν. Πρὶν ἀπό τό

κατοστάρι στό Πρωτάθλημα τοῦ 1997, π.χ., εἶχα σπασμούς! Προσευχήθηκα στόν Θεό καί Αὐτός μέ βοήθησε. Κέρδισα τόν ἀγώνα!

Πόσο διδακτικός ὁ τρόπος σκέψης τοῦ νεαροῦ πρωταθλητοῦ! Ὅταν μάλιστα μᾶς ὑπενθυμίζει τήν ἱστορία τοῦ ἁγίου καί δικαίου Ἰώβ ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη! Ὁ Ἰώβ μόλις ἔμαθε ὅλες τίς συμφορές, πού τοῦ προξένησε ὁ Διάβολος, εἶπε:

-Εἶη τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τούς αἰῶνας. Ἄς εἶναι εὐλογημένο τό ὄνομα τοῦ Κυρίου στούς αἰῶνες τῶν αἰώνων (Ἰώβ. 1, 21).

Καί ἐμεῖς, καταλαβαίνοντας, πόση σημασία ἔχει νά ἔχωμε τό φρόνημα τοῦ Ἰώβ στήν καρδιά μας, αὐτή τήν προσευχή του τήν ψάλλουμε, στό τέλος τῆς Λειτουργίας, τρεῖς φορές. Γιά νά μπαίνει βαθειά μέσα στήν καρδιά μας. Γιά νά ρυθμίζει τήν σκέψη μας.